

РАҚАМЛИ СУҒУРТА ЭКОТИЗИМИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЙЎЛЛАРИ

Ashirov Jalil Baxridinovich

“Alskom sug'urta kompaniyasi” AJ

Бош директор ўринбосари

<https://orcid.org/0009-0005-8231-4939>

e-mail: mega.jalil87@gmail.com

Аннотация: Мазкур тезисда рақамли суғурта экотизимини шакллантиришнинг асосий йўналишлари ва механизмлари таҳлил қилинган. Тадқиқотда платформавий ёндашув, маълумотларга асосланган қарор қабул қилиш ва экотизим иштирокчилари ўртасидаги интеграциянинг суғурта хизматлари самарадорлигига таъсири ёритилган. Олинган натижалар рақамли суғурта экотизимлари суғурта бозорида инновация ва рақобатбардошликни оширишда муҳим аҳамиятга эга эканини кўрсатади.

Калит сўзлар: рақамли суғурта экотизими, платформавий модел, интеграция, рақамли хизматлар, инновация.

Ҳозирги рақамли иқтисодиёт шароитида суғурта соҳасида барқарор ривожланишни таъминлаш рақамли суғурта экотизимини шакллантириш билан бевосита боғлиқдир. Рақамли суғурта экотизими суғурта компаниялари, финтех платформалар, технологик провайдерлар ва мижозлар ўртасида интеграциялашган рақамли муҳитни яратишни назарда тутди. Бундай экотизим рақамли платформалар, сунъий интеллект, Big Data ва автоматлаштирилган хизматлар асосида суғурта хизматларининг самарадорлиги, шаффофлиги ва мижозларга йўналтирилганлигини оширишга хизмат қилади. Шу боис, рақамли суғурта экотизимини шакллантириш йўллари илмий жиҳатдан тадқиқ этиш замонавий суғурта бозори учун долзарб ҳисобланади.

Рақамли суғурта экотизимини шакллантириш масалалари хорижий илмий тадқиқотларда асосан платформавий ёндашув, экотизим иштирокчилари ўртасидаги интеграция ва рақамли қиймат занжирини ривожлантириш нуқтаи назаридан ўрганилмоқда.

Bohnert, Fritzsche ва Gregor (2019) суғурта соҳасида рақамли экотизимларни шакллантиришни комплекс рақамли трансформациянинг муҳим босқичи сифатида баҳолайди. Муаллифлар суғурта компаниялари, финтех субъектлари ва IT-провайдерлар ўртасидаги ҳамкорлик экотизим самарадорлигини оширишини таъкидлайди [1].

OECD томонидан олиб борилган тадқиқотларда рақамли суғурта экотизимлари суғурта бозорида рақобатни кучайтириш, инновацион хизматларни жорий этиш ва мижозларга комплекс молиявий хизматлар таклиф қилишда муҳим рол ўйнаши қайд этилган. Муаллифлар экотизимларни шакллантиришда институционал муҳит ва рақамли инфратузилманинг аҳамиятини алоҳида таъкидлайди [2].

PwC таҳлилларида рақамли суғурта экотизимларининг иқтисодий самарадорлиги платформавий моделлар орқали қўшимча қиймат яратиш билан изоҳланади. Тадқиқотга кўра, рақамли экотизимлар суғурта хизматларини шахсийлаштириш, мижозлар билан узок муддатли алоқаларни шакллантириш ва бозор барқарорлигини таъминлашга хизмат қилади [3].

Рақамли суғурта экотизими суғурта хизматларини кўрсатишда алоҳида компания моделига эмас, балки платформавий ҳамкорликка асосланган интеграциялашган тизимга ўтишни назарда тутди. Бундай экотизимларда суғурта компаниялари, финтех платформалар, IT-провайдерлар, маълумот етказиб берувчилар ва мижозлар ўзаро рақамли муҳитда боғланади. Таҳлиллар шуни кўрсатадики, рақамли экотизимлар суғурта хизматларининг тезкорлиги, шаффофлиги ва иқтисодий самарадорлигини оширишда муҳим роль ўйнайди.

Рақамли экотизимларни шакллантириш жараёнида асосий эътибор

платформавий моделларга, маълумотлар алмашинуви механизмларига ва рақамли қиймат занжирини кенгайтиришга қаратилади. Халқаро амалиётда рақамли суғурта экотизимлари мижозларга комплекс хизматлар таклиф қилиш, инновацион маҳсулотларни жорий этиш ва бозорда рақобат устунлигини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Қуйидаги жадвалда рақамли суғурта экотизимларининг асосий турлари, иштирокчилари ва уларнинг иқтисодий аҳамияти умумлаштирилган.

1-жадвал

Рақамли суғурта экотизимларининг турлари ва иқтисодий аҳамияти

Экотизим тури	Асосий иштирокчилар	Функционал йўналиш	Иқтисодий самара
Платформавий экотизим	Суғурта компаниялари, финтех платформалар	Онлайн полислар, интеграция	Харажатлар қисқариши
Маълумотларга асосланган экотизим	Big Data провайдерлар, суғуртачилар	Риск таҳлили, тарифлар	Рентабеллик ошиши
Инновацион экотизим	Стартаплар, IT-компаниялар	Янги суғурта маҳсулотлари	Даромад диверсификацияси
Мижозга йўналтирилган экотизим	Мижозлар, рақамли каналлар	Шахсийлаштирилган хизматлар	Мижозлар сақланиши
Интеграциялашган молиявий экотизим	Банк, суғурта, финтех	Комплекс хизматлар	Бозор қамрови кенгайтириши

ЭКОТИЗИМ			
-----------------	--	--	--

Манба: хорижий илмий адабиётлар ва халқаро амалиёт асосида муаллиф томонидан тузилган.

Жадвал маълумотлари таҳлили шуни кўрсатадики, рақамли суғурта экотизимлари турли моделлар асосида шаклланса-да, уларнинг умумий мақсади иқтисодий самарадорликни оширишга қаратилган. Айниқса, платформавий ва маълумотларга асосланган экотизимлар суғурта компанияларига харажатларни оптималлаштириш ва рискларни аниқ баҳолаш имконини бермоқда.

Инновацион экотизимлар янги суғурта маҳсулотлари ва хизматларини ишлаб чиқиш орқали даромад манбаларини диверсификация қилишга хизмат қилади. Шу билан бирга, миқозга йўналтирилган экотизимлар хизматлар сифатини ошириб, миқозлар билан узоқ муддатли муносабатларни шакллантиради. Интеграциялашган молиявий экотизимлар эса суғурта хизматларини банк ва финтех хизматлари билан уйғунлаштириб, бозор қамровини кенгайтириш имконини яратади.

Умуман олганда, таҳлил натижалари рақамли суғурта экотизимини шакллантириш суғурта бозорининг барқарор ривожланиши ва рақобатбардошлигини таъминлашда муҳим механизм эканини кўрсатади.

Олиб борилган таҳлиллар шуни кўрсатадики, рақамли суғурта экотизимини шакллантириш суғурта бозорида иқтисодий самарадорлик ва рақобатбардошликни оширишнинг муҳим шarti ҳисобланади. Платформавий ва маълумотларга асосланган экотизимлар суғурта хизматларини интеграциялаш, рискларни аниқ баҳолаш ва миқозларга йўналтирилган инновацион хизматларни жорий этиш имконини беради. Шу билан бирга, рақамли суғурта экотизимлари суғурта компанияларининг барқарор ривожланиши ва узоқ муддатли бозор устунлигини таъминлашга хизмат қилади.

Фойдаланган адабиётлар рўйхати

[1] Bohnert A., Fritzsche A., Gregor S. Digital agendas in the insurance industry: The importance of comprehensive approaches // The Geneva Papers on Risk and Insurance – Issues and Practice. – 2019. – Vol. 44, No. 1. – P. 1–19.

[2] OECD. Digital Transformation in Insurance Markets. – Paris : OECD Publishing, 2020. – 89 p.

[3] PwC. Global InsurTech Report: Building Digital Insurance Ecosystems. – London : PricewaterhouseCoopers, 2021. – 76 p.